

העסקה תאפשר לחמאס לשקם את יכולותיו הצבאיות ברצועה ולחזק את מעמדו גם ביו"ש

13.06.2024 | שבת בן מאיר written by

- חמש הדרישות שחמאס מציג במשא ומתן לעסקת שחרור החטופים, מיועדות לשמר את מעמדו כגורם הכוח המרכזי ברצועת-עזה, לאפשר לאנשיו לצאת ממקומות המסתור ולחזור לשגרת פעילותם בלי לחשוש מפעולות סיכול של ישראל, לאפשר את שיקום יכולותיו הצבאיות, ולממש גם בזירת יו"ש, את רווחיו הפוליטיים מהמלחמה.
- התעקשות חמאס לקבל ערבויות בינלאומיות לכך שישראל לא תפר את התחייבויותיה בעסקה, נועדה לשמר את המעורבות הבינלאומית בסכסוך ומניחה שהלחצים מהכיוון הזה יופנו בעיקר כלפי ישראל וישרתו בכל שלב את האינטרסים של חמאס.
- העמדה הגורסת כי ניתן יהיה להסכים להפסקת המלחמה לצורך ביצוע העסקה ולאחר מכן לחדש את הלחימה בתואנה כלשהי ולהשלים את השגת המטרות, מתעלמת מהדינאמיקה שקיימת בתהליכים כאלה, שלא תאפשר זאת.
- המחירים העיקריים שישראל נדרשת לשלם בעסקה המוצעת: סיום המלחמה ללא מיטוט חמאס, מתן אפשרות לשיקום יכולותיו הצבאיות ברצועה ותנאים שיאפשרו את שדרוג מעמדו גם ביו"ש, העצמת הסיכונים כתוצאה מהצטרפותם למעגלי הטרור והלחימה של מאות מחבלים משוחררים ומהאפשרות שגורמי הטרור יגבירו את השימוש בפיגועי חטיפה בעקבות התוצאות במקרה הנוכחי. מעבר לכך, במישור התודעתי ² העסקה תיתפס כסיום מוצלח של חמאס למלחמה שאותה הוא כפה על ישראל וככישלון של ישראל בהשגת מטרות המלחמה, למרות הלחימה הממושכת.
- כל החלטה של הממשלה, לתמוך בעסקה או להתנגד לה, היא לגיטימית ובלבד שתתקבל לאחר ראייה מפוכחת של מכלול היתרונות והסיכונים הנשקפים ממנה.

בתגובה להאשמתו ע"י מזכיר המדינה האמריקני- אנתוני בלינקן בהכשלת המאמצים להשגת עסקה, הציג ארגון חמאס פעם נוספת, את הדרישות העיקריות שלו בתמורה לשחרור החטופים: "הסכם כולל שמתבסס על הפסקת אש סופית, נסיגה ישראלית מלאה מהרצועה, חזרת תושבי-רצועת-עזה העקורים אל בתיהם, שיקום הרצועה ועסקה רצינית לחילופי שבויים". חמש הדרישות שפורטו בהודעה זו, מלמדות גם על המטרות האסטרטגיות שלו, ליום שאחרי המלחמה.

מבחינת חמאס, אבן הראשה של כל עסקה הוא הסכמה על סיום מלא וסופי של המלחמה, שיביא בתהליך לא ארוך, לנסיגת צה"ל מהרצועה אל קווי ה-6 באוקטובר ולהגבלתה של ישראל מלבצע פעולות סיכול בתוך הרצועה. כך יתאפשר לאנשי חמאס לצאת בבטחה ממקומות המסתור, להתארגן, לחדש את משילותם ולשקם את יכולותיהם.

בד בבד עם הפסקת הלחימה ויציאת כוחות צה"ל, יבוצע שחרור של החטופים כנגד שחרור מחבלים מבתי כלא בישראל, תתאפשר חזרתם של תושבי הרצועה שנעקרו מבתיהם, ויותנע תהליך לשיקום הרצועה במימון בינלאומי.

ישראל לא תוכל לחדש את הלחימה לאחר הפסקתה

במציאות כזו ולאחר שמכונת המלחמה של צה"ל תיכבה, לא ניתן יהיה להרים את המתג ולחזור ללחימה כאילו לא קרה דבר. גם כשיהיו הפרות מצד חמאס, העולם ילחץ על ישראל להסתפק בתגובה מידתית ולא לחדש את המלחמה. ולא רק העולם: גם מבית, יהיה קשה לגייס תמיכה לחידוש המלחמה לנוכח המחירים ובהתחשב באיומים ובאתגרים הנוספים שיהיו על הפרק. המשמעות המעשית אפוא היא שהמלחמה בפועל תסתיים וזאת כשחמאס עדיין גורם הכוח המרכזי ברצועה, בתנאים שיאפשרו לו שיקום מהיר של יכולותיו הצבאיות ועם הישגים שישדרגו את מעמדו אפילו ביו"ש וברש"פ.

חמאס לא יפורז מנשקו

לרשות חמאס יעמדו לא רק היכולות השיוריות מהמלחמה ובכללן מנהרות בהיקף של עשרות קילומטרים, אלא גם אמצעים שיוכלו לאפשר חידוש מהיר של תעשיית ייצור האמל"ח המקומית. אם נוסיף לכך את האמצעים הרבים שיוכנסו לצורך השיקום האזרחי, אפשר להעריך שבזמן לא ארוך, חמאס יוכל למלא את חוסריו בתחום האמל"ח.

כל עוד חמאס הוא בעל הזרוע והשליט בפועל לא יהיה גורם שיוכל לפקח באופן אפקטיבי ולמנוע את הסיכונים הללו. לא מדינות ערב ולא אירגונים בינלאומיים.

הברחות מסיני

בכל הקשור למניעת הברחות מסיני לעזה ² ללא שליטה ישראלית אפקטיבית בציר "פילדלפי" ובמעבר רפיח, ישראל תיאלץ להתבסס על הסדרים בינלאומיים, בדגש על התיאום הביטחוני עם מצרים. ניסיון העבר בתחום הזה לא מבסס אופטימיות לגבי העתיד. יתרה מכך, העובדה שהתעצמות צבאית מטבעה מתרחשת טיפין טיפין, רחוק מאור הזרקורים, תקשה על הפעלת לחצים בתחום זה ותאפשר השלמה והסתגלות הדרגתית למציאות שתתפתח.

החזרת העקורים היא השלמה עם קיום מנהרות בעזה

קיומה של רשת מנהרות עניפה מתחת לשכונות בעיר עזה, מספק לישראל הצדקה שלא להחזיר את העקורים לבתיהם ולהמשיך לראות את המרחבים האלה כ"אזורי לחימה". זה יכול היה לשמש מנוף לחץ משמעותי של אוכלוסיית העקורים ³ המבקשת לחזור לשגרה ⁴ על חמאס. ויתור ישראלי בסוגיה הזו, לא רק שמבטל את מנוף הלחץ הזה אלא שהוא עשוי להתפרש כהסכמה ישראלית למציאות זו, שעומדת בסתירה לרעיון הפירוז הביטחוני.

חמאס יבסס את כוחו גם ביו"ש וברש"פ

התעקשות חמאס על כך שמחבלים מיו"ש אשר ישוחררו במסגרת העסקה, יוחזרו לבתיהם ולא לעזה, מלמדת לא רק על עמדת הכוח שממנה חמאס מנהלת את המשא ומתן אלא גם על כוונתה למנף את שחרורם כדי לשדרג את מעמדה הפוליטי ביו"ש וברש"פ וכמובן גם להשתמש בכישוריהם כדי לחזק את תשתיותיו של הארגון במרחב זה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 14.6.2024.